

TIL LESEREN AV DEN NORSKE UTGAVEN (2026)

Min første kontakt med Norge fikk jeg gjennom den norske lagsbevegelsen NKSS og det viktige arbeidet blant skoleungdom og studenter. Det var inspirerende for meg som svensk; her fantes en frimodighet og fremdrift det var lett å la seg smitte av.

Senere har kontakten blitt stadig dypere gjennom flere tiår, og jeg har nå gleden av å besøke Norge flere ganger i året. Ikke minst går reisene til NLA Høgskolen Kristiansand og studiet Kommunikasjon, livssyn og kristen apologetikk. Jeg besøker også mange andre steder, som menigheter og bibelskoler, kristne videregående skoler og Skepsisuker på universitetene.

Kulturelt er avstanden mellom Sverige og Norge ikke stor. Jo, det finnes forskjeller. Og ja: Vi har stor glede av å drive gjøn med hverandre med norskevitser og svenskevitser. Men i bunn og grunn har vår historie svært like trekk, både når det gjelder samfunn og kirke.

Vi deler en dobbel arv. På den ene siden har vi tusen år med kristen historie, mer enn fire hundre år med luthersk statskirke, sterke vekkelser på 1800-tallet og fremveksten av ulike kristne frikirker. På den andre siden har det siste århundret innebåret en akselererende sekularisering, en økende individualisme og dermed et stadig mer pluralistisk samfunn. Nye ideologier, alt fra postmodernisme og *woke* til nyåndelighet og islam, har gjort gamle kart utdaterte.

Alt dette gjør at det apologetiske oppdraget – oppdraget med å forklare og forsvare kristen tro – er viktigere enn noen gang. Vi trenger å forklare innholdet i troen vår: HVA vi tror på. Og vi trenger å forsvare sannheten i det vi tror på: HVORFOR vi tror på nettopp dette.

Som forfatter har det vært oppmuntrende at bøkene mine *Trenger troen å forsvares?*, *Skeptikerens guide til Jesus 1 & 2*, *Her for å bli*

og *Nakne uten skam* er blitt oversatt og lest av mange i Norge. Ikke minst er det gledelig at *Kristen med god grunn 2.0* – en grunnleggende introduksjon til det apologetiske oppdraget – nå kommer ut på norsk.

Stockholm, august 2026

Stefan Gustavsson

TIL LESEREN (2023)

Den amerikanske filmregissøren Frank Capra skal ha sagt: «Ikke følg trender, start dem.»

Da jeg skrev *Kristen med God grunn* for mer enn tjuefem år siden, fulgte jeg en voksende trend innen kristen apologetikk, det vil si det intellektuelle forsvaret av den kristne tro. Blant de fram-tredende skikkelsene var folk som C.S. Lewis og Francis Schaeffer. I løpet av 1990-tallet og framover vokste apologetikken til en bølge som i dag skyller over deler av kristenheten, ikke minst her i den vestlige verden. Nå handler det ikke lenger om individuelle nøkkel-figurer som Lewis og Schaeffer, men om en bred og mangefasettert bevegelse. Som Lee Strobel, forfatter av boken *The Case for Christ*¹, sa det for ti år siden: «Vi befinner oss ved grensen til apologetikkens gullalder.»² I dag er vi der.

Kristen med God grunn var min første bok, og jeg kunne ikke forestille meg at den ville ha den innvirkningen den har fått. Opp gjennom årene er den utgitt i ni opplag i Sverige og oversatt til dansk, norsk og finsk. Og den har bidratt til å starte den apologetiske trenden som har vokst seg stadig sterkere i Sverige og de nordiske landene de siste to tiårene.

For meg som forfatter har det vært en fryd å gjentatte ganger få så mange positive tilbakemeldinger på boken. Samme dag som jeg skrev dette nye forordet, mottok jeg en melding på Messenger med spørsmålet: «Er det mulig å få tak i *Kristen med god grunn*?» Og meldingen fortsatte: «Det ble avgjørende i mitt kristne liv, og jeg vil gjerne ha et lite lager for hånden for våre Alpha-deltakere.»

Det har vært veldig oppmuntrende at kristne har fått hjelp til å se grunnlaget for troen som de kan ha overtatt fra omgivelsene uten at de har tenkt noe videre over det. Og enda mer gledelig er det at mange uten kristen bakgrunn har fortalt hvordan *Kristen med god*

grunn – eller et kapittel i boken – har spilt en viktig rolle i deres oppdagelsesreise mot Gud.

Spørsmålene om universet, mennesket og Gud endres ikke over tid. Vi kan følge dem tilbake i historien gjennom tusenvis av år, og de er de samme i dag. Visst er perspektiver og nye ideer i endring, men spørsmålene blir stående. Det samme gjelder kristen tro. Det grunnleggende svaret endres heller ikke over tid. Hver ny generasjon og hver ny tid står derfor overfor den samme utfordringen: å prøve å forstå vår felles virkelighet og å undersøke om kristen tro stemmer overens med denne virkeligheten.

Tjuefem år er en lang stund, og det viser seg ikke minst i tekstene. Derfor har det vært presserende å oppdatere *Kristen med God grunn*, en oppdatering for det tjueførste århundret. Nytt stoff er lagt til, resonnementer er avklart og spisset, noen eksempler og sitater er oppdatert, og dialogen mellom kristen tro og andre livssyn er ført videre inn i det nye årtusenet. Men det er en *oppdatering*, ikke en ny bok. Fordi *Kristen med God grunn* har vist seg å kommunisere så godt gjennom årene, har jeg vært opptatt av å bevare så mye av den opprinnelige formen som mulig.

Mitt håp er at denne nye versjonen vil gi leserne enda bedre hjelp til å reflektere over livet og de fengslende svarene kristen tro gir.

Det vakre gotlandske Östergarn, våren 2023
Stefan Gustavsson

TIL LESEREN (1997)

Etter sju måneders ferd gjennom verdensrommet landet i dag det amerikanske romskipet Pathfinder på Mars. Det er første trinn i et større forskningsprogram med ubemannede romskip som skal sendes til vår nærmeste nabo blant planetene. Håpet er at man skal vinne ny kunnskap om det universet vi tilsynelatende er en så ubetydelig del av. I sentrum står spørsmålene om universets og livets tilblivelse og menneskets plass i et øde kosmos.

Kristen tro gir dramatiske og fascinerende svar på de spørsmålene som har båret Vesten i tusen år, og gitt mennesket en enestående verdighet. Universets velde kan ikke påvirke menneskets storhet – hvis det er Guds bilde! Denne boken dreier seg om grunnlaget for denne troen.

Når G.K. Chesterton beskriver sin vei til kristen tro, skriver han om seg selv som mannen som trodde han hadde oppdaget England.³ Gradvis oppdaget han at han lå langt bak sin tid. Han gikk i land på et område som var blitt oppdaget for lenge siden, og der andre hadde vært i årtusener! Som W. Somerset Maugham har sagt: «De store sannhetene er altfor vesentlige til å være nye.»

Kristen med god grunn består av en innledning og tre hoveddeler. I innledningen gir jeg en scenebeskrivelse av den tiden som er vår, og de utfordringene den vestlige kultur står overfor. Den første delen er en framstilling av argumentene – ikke alle, men noen av de viktigste – for kristen tro. Mitt utgangspunkt er en gjennomgåelse av tro og viten, og en analyse av hvilke grunner som finnes for i det hele tatt å holde noe for sant. Deretter følger en gjennomgåelse av det de fire grunnpilarene all kristen tro står og faller med: Guds eksistens, Guds person, Jesu identitet og Jesu oppstandelse. I den andre delen tar jeg opp de vanligste innvendingene mot kristen tro. Det dreier seg om de klassiske spørsmålene om Gud og det onde, om forholdet mellom vitenskap og tro og om Bibelens troverdighet.

Spørsmålene om det enestående og eksklusive i kristen tro og om hvordan det er mulig å tolke og forstå tekster, behandles også. Disse spørsmålene er høyst aktuelle i vårt pluralistiske samfunn. Den tredje og siste delen er en introduksjon til den i dag stort sett glemte kunst å forsvare troen. Her tar jeg opp spørsmålene om Det nye testamentet og forsvar for troen, forholdet mellom tro og fornuft og det spennende møtet mellom jøden Paulus og det greske Aten.

Disse tre delene utgjør en helhet, og hensikten med boken er å gi et samlet grep om spørsmålene om den kristne tros pålitelighet. Samtidig kan hvert kapittel leses for seg, og på den måten kan boken fungere som en håndbok i kristen tenkning. Målgruppene er flere. Boken henvender seg til deg som er kristen og vil tenke igjennom din tro og prøve grunnlaget for dens sannhet. Ikke for at du skal forskanse deg bak skrårte argumenter, men for at du kan vokse både i overbevisning og åpenhet for dialog med andre mennesker. Men den henvender seg også til hver og en som kjemper med livets store spørsmål og søker et grunnlag for sitt liv, og derfor vil forstå kristendommen.

Ingen tekster blir til i et vakuum. Mine år på livssynsinstituttet *L'Abri* på slutten av 80-tallet og de siste sju årene jeg har hatt det fantastiske privilegium å arbeide for *Credo* – Sveriges evangeliske student- og gymnasiastbevegelse – har i høy grad formet min livsvei og min tenkning. Ikke minst gjelder det undervisningen ved *CredoAkademin*⁴, som stadig har vært en kilde til inspirasjon og utfordring. De intensive samtaler som kontinuerlig pågår ved akademiet, og de brytningene i livet vi der deler med hverandre, inngår som en avgjørende bakgrunn for boken. Det gjelder også de mange menneskene jeg har truffet rundt om i landet – på skoler og universiteter, i studentgrupper og menigheter – mennesker som konstruktivt har utfordret meg og personlig latt meg ta del i deres liv. Gjennom den internasjonale studentbevegelsen *IFES* (International Fellowship of Evangelical Students) har jeg fått uvurderlig inspirasjon, og mange vidunderlige mennesker har krysset min vei. Andre kilder som har inspirert meg, er oppgitt i noteoversikten.

Jeg vil rette en stor takk til styret i *Credo* som ga meg mulighet

til å sette av tid til arbeidet med boken. Og til Ingrid, min kjære, en enda større grad av takknemlighet for oppmuntring og tålmodighet!

Et sommervakkert Skåne i juli 1997

Stefan Gustavsson

Kapittel 1

... hver påstand er et spørsmål

Om to livsholdninger

Hvor kommer vi fra? Hvorfor er vi her? Hvor går vi hen ...

Disse evige spørsmålene følger mennesket inn i hver ny tid. Det hører til vår storhet at vi ikke bare eksisterer, men at vi også vil leve; at vi søker et svar på vår egen gåte.

En udødelig scene fra evangeliene setter spørsmålet om sannheten på spissen. To menn og to livsholdninger brytes mot hverandre. Disse mennenes navn har vært nevnt sammen gjennom hele historien: «Jesus Kristus ... pint under Pontius Pilatus ...» (se Den apostoliske trosbekjennelsen).

Pilatus sto på høyden av sin karriere. Keiser Tiberius hadde i år 26 utnevnt ham til stattholder i Judea, med full råderett over hele provinsen. Han hadde militær makt gjennom en stor hær, stasjonert i Cæsarea. Han hadde juridisk makt ved at dødsstraff utstedt av jødene måtte godkjennes av ham. Han hadde religiøs makt ved at det var han som utnevnte øverstepresten, og som hadde kontroll over templet og de store inntektene som kom derfra. Denne påsken hadde han, sammen med deler av sin hær, forlatt residensen i Cæsarea ved havet for å overvåke høytiden i Jerusalem.

Jesus var en omvandrende lærer og helbreder som hadde skapt stor oppstandelse og samlet veldig skarer av mennesker. Rykter sa at han var Messias. Andre betraktet ham kun som en urostifter. I løpet av natten var han blitt tatt til fange i en hage like utenfor Jerusalems bymur og ført bundet fram for Pilatus. Ytre sett var han blottet for alt: makt, innflytelse, rikdom, framtid ...

Møtet i residensen viser at kontrasten dem imellom ikke ene og alene rører ved makt eller rikdom, men ved noe mer avgjørende. Jesus avslutter samtalen deres med å si:

«For å vitne om sannheten er jeg født, og derfor er jeg kommet til verden» [...] «Hva er sannhet?» sa Pilatus. (Joh 18,37–38)

I Pilatus' spørsmål ligger neppe søkerens undring, snarere likegyldighet: Hvorfor bry seg med sannheten? Noen få øyeblikk senere dømmer han Jesus til døden, til tross for at han vet og overfor hele folket sier at Jesus er uskyldig.

Kontrasten er absolutt. Jesus representerer de høyeste krav på sannhet som noensinne er blitt framsatt. Han har sagt at han *er* sannheten, og sier at han lever for å vitne *om* sannheten. Og han er rede til å gå hele veien – også i døden – for sannhetens skyld. Det motsatte gjelder for Pilatus. Han står som et tragisk monument over mennesket som forfeiler sitt liv, for alltid bundet av sin feighet.

Scenen fra evangeliene utfordrer og stiller oss overfor det første og mest grunnleggende veivalg et menneske må gjøre: likegyldighet og bekvemmelighet eller søken etter sannheten.

Denne boken er en invitasjon til å søke sannheten. Og søken innebærer alltid å være rede til å la seg utfordre. Niels Bohr, den danske kjernefysikeren, skal ha innledet sine forelesninger med å si: «Hver påstand jeg legger fram skal dere ta, ikke som en påstand, men som et spørsmål.» Det gjelder også med denne boken. Mitt håp er ikke at du som leser ureflektert skal godta bokens påstander, og heller ikke at du automatisk avviser dem. Mitt håp er du vil ta påstandene som et spørsmål, en mulighet, en utfordring.

Kapittel 2

Tabu i kirken?

Om behovet for en ny holdning

I den politisk korrekte kristenheten finnes det et knippe stygge ord som lenge har vært tabu. Ett av dem er 'apologetikk': forsvar for troen (av det greske ordet *apologia*: forsvar). Bøyd under den massive kristendomskritikken som i to hundre år har dominert Vesten, har kirken gradvis blitt taus på dette punkt og mer eller mindre lagt det apologetiske arbeid til side. Og dermed har apologetikk nærmest blitt et skjellsord. I dag er argumentene for at det ikke går an å argumentere iblant vanligere i kirken enn argumentene for den kristne tro! Men hvorfor fortsette å tro på noe det ikke er grunn til å tro på?

Historisk ser det annerledes ut.⁵ Apologetikken har hatt en selvfølgelig plass i den kristne kirke gjennom historien, og troens talsmenn har argumentert for dens sannhet. Det gjelder apostlene i urkirken, med Paulus som fremste representant. Apostlene var stadig involvert i argumentasjon for troen på en personlig Gud og på Jesus som Messias.⁶ På 100-tallet dukker det opp en viktig gruppe forfattere, som nettopp kalles apologeter; deres skrifter har til hovedhensikt å forsvare kristen tro mot anklagene som kom fra både jøder og grekere. Tradisjonen er siden ført videre i hver generasjon: Augustin, Anselm av Canterbury, Thomas Aquinas, Blaise Pascal, G.W.F. Leibniz, William Paley, C.S. Lewis ...

I dag er det på høy tid at apologetikken kommer tilbake på kirkens agenda i Sverige. Årsaken er åpenbar. Kristendommen har tapt terreng i flere tiår, og kristne forsamlinger har krympet dramatisk. Deltakelsen på gudstjenester i Den svenske kirken er

det tydeligste eksemplet. Nasjonalt tiltrakk de viktigste søndagsgudstjenestene i 1990 totalt over 9 millioner besøkende; i 2025 var besøkstallet 2,7 millioner.⁷ Man står igjen med mindre enn en tredjedel. Antall døpte har i samme perioden gått fra 89000 til 41.000. Tallene for Den norske kirke er parallelle, om ikke like dramatiske: gudstjenestebesøket falt fra 7,5 millioner i 1990, til 4,6 millioner i 2025, antall døpte har sunket fra over 80 prosent av antall fødte i 1990 til rett over 51 prosent i 2025.⁸

Kristne menigheter i Norge utenfor folkekirken har ikke hatt en like negativ utvikling: Frikirkene har en svak økning medlemmer, mens vi ser en kraftig økning for migrant menigheter og Den katolske kirke, i hovedsak drevet av innvandring. Det er også positive signaler: Unge under 30 er mer åpne for Gud, mer nysgjerrige på kristen tro – og vil lære mer om Bibelen på nye måter.⁹

Disse positive tendensene må ikke dekke over den alvorlige situasjonen står overfor i våre kirker. Årsaken til kirkenes tilbakegang er kompleks, med mange faktorer som spiller inn. Men mangelen på apologetikk er uten tvil noe av det avgjørende. Bertrand Russell, en av vårt århundres mest innflytelsesrike kritikere av kristen tro, formulerte det med bitende ironi: «De fleste kristne ville heller dø enn å tenke – i virkeligheten er det nettopp det de gjør!»¹⁰ Eller som noen har sagt:

Et av de viktigste angrepene på kristen tro i løpet av de siste to hundre år har vært å frata den all intellektuell troverdighet. Nesten ingen er lenger interessert i hva kristne mennesker tenker. Hvorfor er det slik? Hovedsakelig fordi kristne mennesker ikke lenger tenker.

Her er det behov for en ny holdning! Hvis kristen tro er sann, tåler den å undersøkes. Det går an å snakke om den, og den tåler å bli utstilt på ideenes markeds plass. Det er oppmuntrende å se en voksende interesse både for kristen tro og kristent trosforsvar blant de unge. I Norge ser vi Laget (NKSS) har vært banebrytende med Grill en kristen-arrangementer og Skepsisuker hvor apologetikk spiller

en nøkkelrolle. Sammen med dette har vi også gjennom NLA Høgskolen i Kristiansand siden 2001 bidratt med akademiske studier i apologetikk¹¹ og med den årlige nasjonale Veritaskonferansen.¹² Det er i dag mye å glede seg over på dette området både i Norge og internasjonalt.

Materialet på de følgende sidene er klart apologetisk. Oppgaven er å legge fram argumentene for den kristne tro. Dog ikke med kristendommen som mål, men sannheten. Hvis argumentene ikke er gyldige, hvis det ikke finnes noen grunn til å være kristen, bør vi heller ikke være det. Denne innstilling delte Jesus, det vet vi. Han kom stadig tilbake til hvorfor mennesker skulle tro på ham og følge ham: Fordi han er sannheten.¹³ Hvis det ikke er slik, skal vi heller ikke tro på ham.

Men før vi nærmer oss spørsmålet om hva som er sant, skal vi først se på den tiden vi er en del av og de spesielle veiviserne den gir for samtalen om sannhet.